

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 12 квітня 2016 року № 7-3

м. Київ

Про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття"

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття". За результатами розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. У результаті спільних зусиль Асамблеї вкладників Чорнобильського фонду "Укриття", Європейського банку реконструкції та розвитку, Уряду України, урядів країн-вкладників (донорів) фонду та Федеративної Республіки Німеччина як головної країни Великої Сімки, а також впровадження рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" у 2015 році досягнуто значного прогресу в реалізації міжнародних проектів, необхідних для зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему.

2. Уряди країн-вкладників під час здійснення контролю за управлінням міжнародними проектами (як і рекомендовано аудитом) втілили ініціативу щодо незалежного моніторингу чорнобильських проектів, який здійснюється компанією "Black&Veatch" (США), а також у рамках цієї діяльності та з метою розгляду можливостей надання необхідного додаткового фінансування для завершення спорудження нового сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2) і сприяння процесу вводу в експлуатацію Нового безпечного конфайнмента (НБК) домоглися підготовки відповідних звітів.

3. Асамблея вкладників Чорнобильського фонду "Укриття" застосовувала прийоми і способи контролю, запропоновані міжнародним координованим аудитом, зокрема, щодо фінансових звітів Чорнобильського фонду "Укриття"; діяльності групи управління проектом "План здійснення заходів на об'єкті "Укриття", у тому числі поточних робіт з реалізації цього плану (виконання

графіків, закупівель, ліцензування, ін.); дотримання умов контракту стосовно спорудження НБК, який з жовтня 2014 року передбачає фіксовану (незмінну) вартість будівництва.

4. Європейський банк реконструкції та розвитку також використовував підходи, запропоновані міжнародним координуваним аудитом, зокрема:

4.1. З метою організації проведення Асамблеї вкладників Чорнобильського фонду "Укриття" та інформування її членів (країн-донорів) на постійній основі (двічі на рік) надавав звітні матеріали про фінансовий стан фонду, реалізацію Плану здійснення заходів на об'єкті "Укриття" (у тому числі НБК), а також сприяв проведенню моніторингу чорнобильських проектів компанією "Black&Veatch" (США) та здійснював багатоступеневий контроль за витратами, графіками виконання робіт і закупівель тощо.

4.2. Забезпечив передачу повноважень від західних консультантів до українських фахівців (понад 80 відс. персоналу) та конструктивну співпрацю між учасниками проектів, у результаті чого практично завершено роботи зі створення заводу з переробки рідких радіоактивних відходів, а за проектом "Сховище відпрацьованого ядерного палива" (СВЯП-2) відновлено роботи, які не здійснювались впродовж 2007-2013 років, та досягнуто значного прогресу.

5. Завдяки значним зусиллям Європейського банку реконструкції та розвитку і Федеративної Республіки Німеччина як головуючої країни Великої Сімки, а також постійній увазі як світової спільноти, так і українського суспільства, обумовленої, зокрема і публічним контролем з боку Рахункової палати, у 2015 році усунуто загрозу зупинення будівництва НБК, що виникла через відсутність додаткових коштів у сумі 615 млн євро (заявлений внесок ЄБРР становить 350 млн євро, країн Великої Сімки та Європейської Комісії – 165 млн євро).

Спорудження НБК наближається до завершення. Так, у жовтні 2015 року завершено роботу зі з'єднання західної та східної арок, у грудні виконано переміщення західного моста системи основних кранів у зону очікування, у 2016 році здійснюються роботи з постачання елементів східного моста системи основних кранів та влаштування зовнішнього і внутрішнього простору.

Проте у 2015 році виник ризик зупинення реалізації проекту "Сховище відпрацьованого ядерного палива" (СВЯП-2) через дефіцит фінансового ресурсу в обсязі 105 млн євро, зумовлений несприятливою ситуацією з курсом обміну валют (євро/долар) і зростанням вартості робіт.

6. Кабінет Міністрів України спільно з Міністерством екології та природних ресурсів України й Державним агентством України з управління зоною відчуження у 2015 році в цілому забезпечував сприятливі умови для реалізації міжнародних проектів.

6.1. Відновлено роботу Спільного Комітету "Україна – Європейський банк реконструкції та розвитку", що сприяє поглибленню співпраці у питаннях організаційно-правового забезпечення реалізації спільних проектів.

6.2. Вирішено питання звільнення від оподаткування міжнародних проектів, які реалізуються на промисловому майданчику ДСП "Чорнобильська

АЕС": прийнято Закон України від 23.04.2015 № 364-VIII "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей виконання проектів міжнародної технічної допомоги на Чорнобильській АЕС".

7. Як і в минулих роках, спостерігається тенденція до зростання видатків Державного бюджету України на здійснення заходів із подолання наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

7.1. У 2015 році діяльність ДСП "Чорнобильська АЕС" забезпечено додатковим фінансовим ресурсом на загальну суму 219,4 млн грн шляхом прийняття Закону України від 16.07.2015 № 639-VIII "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2015 рік", а також розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2015 № 1309-р "Про виділення у 2015 році коштів Міністерству екології та природних ресурсів для забезпечення фінансування у повному обсязі Чорнобильської атомної електростанції".

7.2. У рамках виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань та за особливих для країни умов у 2015 році забезпечено внесок до Чорнобильського фонду "Укриття" у сумі 601,2 млн грн, що перевищує загальний обсяг таких виплат за 1997-2014 роки. Для сплати в 2016 році внесків до Чорнобильського фонду "Укриття" та Рахунку ядерної безпеки в Державному бюджеті України також передбачено 601,2 млн гривень.

Водночас через зміни офіційного курсу гривні до інших валют передбачених в бюджеті коштів на 2015 рік виявилось недостатньо, у зв'язку з чим станом на 01.01.2016 утворилася заборгованість за внесками до Чорнобильського фонду "Укриття" у сумі 8,7 млн дол. США, а також існує ризик повторення такої ситуації в 2016 році.

7.3. Вирішено питання щодо участі України в усуненні фінансової прогалини для завершення будівництва нового сховища відпрацьованого ядерного палива (СВЯП-2): Кабінетом Міністрів України прийнято розпорядження від 24.02.2016 № 178-р "Про виділення у 2016 році коштів для сплати Україною внеску до Рахунку ядерної безпеки Європейського банку реконструкції та розвитку", яким на зазначену мету передбачено 106,6 млн гривень.

7.4. Остаточне завершення та введення в експлуатацію заводу з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗПРРВ) потребує вирішення питання щодо джерела фінансування, оскільки існуючий бюджет цього проекту (фінансується із Рахунку ядерної безпеки) обмежений сумою, визначеною у вже укладених контрактах.

7.5. За відсутності достатнього бюджетного фінансування заплановані роботи з виведення водоймища-охолоджувача з експлуатації (технологічна потреба в експлуатації відсутня з 2001 року) не проводяться у визначеному обсязі.

8. Існують ризики затримок введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, які будуються у рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, промислового комплексу із поводження з твердими радіоактивними відходами (ПКПТРВ), у зв'язку з організаційними та фінансовими невизначеностями

такого процесу.

9. Потребує вирішення питання введення в експлуатацію ПКПТРВ, оскільки "гарячі" випробування обладнання тривають з 2010 року, тобто понад 5 років.

10. Не поновлено робіт за проектом "Модернізація виробничих потужностей з подрібнення довгомірних відходів на ЧАЕС", які призупинено на початку 2014 року через закінчення терміну дії контракту (відставання в реалізації проекту – до трьох років). Водночас існуючі виробничі потужності не забезпечують виконання всіх завдань, пов'язаних із звільненням енергоблоків 1, 2 і 3 від спецвиробів.

11. У 2015 році ДСП "Чорнобильська АЕС" розпочато черговий II етап зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, який орієнтовно заплановано реалізувати до 2028 року, проте змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886-VI, не внесено, у зв'язку з чим подальший план дій відсутній.

12. Не відновлено в 2015 році системної та ефективної роботи Міжвідомчої комісії з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС (не проведено жодного засідання), а також Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті "Укриття" та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації (проведено одне засідання в лютому 2015 року), що ускладнює підтримання сприятливих організаційно-правових умов для реалізації проектів (програм) на Чорнобильській АЕС.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" затвердити.

2. Поінформувати Верховну Раду України про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття".

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" надіслати Кабінету Міністрів України та запропонувати розглянути такі питання:

- вжиття додаткових заходів, спрямованих на виконання постанови Верховної Ради України від 22.04.2015 № 348-VIII "Про Рекомендації парламентських слухань на тему: "Про зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС, об'єкт "Укриття" та перспективи розвитку зони відчуження", зокрема, у частині:

- внесення змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС та перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну

систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886-VI;

- відновлення дієвої роботи Міжвідомчої комісії з комплексного вирішення проблем Чорнобильської АЕС і Міжвідомчої робочої групи з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті "Укриття" та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації;

- своєчасного та повного забезпечення виконання зобов'язань України щодо здійснення внесків до Чорнобильського фонду "Укриття";

- посилення співпраці України та міжнародної спільноти для розв'язання проблем, пов'язаних, зокрема, із подальшою реалізацією проекту "Сховище відпрацьованого ядерного палива" (СВЯП-2); поновленням робіт за проектом "Модернізація виробничих потужностей з подрібнення довгомірних відходів на ЧАЕС"; завершенням робіт і введенням в експлуатацію заводу з переробки рідких радіоактивних відходів (ЗПРРВ); введенням в експлуатацію промислового комплексу із поводження з твердими радіоактивними відходами (ПКПТРВ);

- усунення причин, які можуть впливати на затримку введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, що будуються в рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ПКПТРВ), у зв'язку з організаційними та фінансовими невизначеностями такого процесу.

4. Рішення Рахункової палати про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" надіслати Міністерству екології та природних ресурсів України та запропонувати розглянути питання:

- невідкладного завершення підготовки та узгодження змін і уточнень до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС й перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886, у частині визначення напрямів подальшої діяльності, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів і джерел фінансування;

- внесення до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо усунення причин, які можуть впливати на затримку введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, що будуються в рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ПКПТРВ), у зв'язку з організаційними та фінансовими невизначеностями такого процесу;

- налагодження конструктивної та продуктивної співпраці з усіма учасниками процесу реалізації проектів (програм) на Чорнобильській атомній електростанції, у тому числі з Міжвідомчою комісією з комплексного розв'язання проблем Чорнобильської АЕС та Міжвідомчою робочою групою з координації діяльності регулюючих органів під час видачі ліцензій на виконання робіт на об'єкті "Укриття" та із зняття Чорнобильської АЕС з експлуатації.

5. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аналізу стану виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду "Укриття" надіслати Державному агентству України з управління зоною відчуження і запропонувати вжити заходів щодо подальшого виконання рекомендацій Міжнародного координованого аудиту Чорнобильського фонду

"Укриття", зокрема, щодо:

- невідкладного завершення підготовки змін до Загальнодержавної програми зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС й перетворення об'єкта "Укриття" на екологічно безпечну систему, затвердженої Законом України від 15.01.2009 № 886, у частині визначення напрямів подальшої діяльності, їх пріоритетності, термінів виконання, обсягів і джерел фінансування;

- внесення до Міністерства екології та природних ресурсів України пропозиції щодо усунення причин, які можуть впливати на затримку введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, що будуються в рамках міжнародної технічної допомоги (НБК, СВЯП-2, ЗПРРВ, ПКПТРВ), у зв'язку з організаційними та фінансовими невизначеностями такого процесу.

6. Оприлюднити рішення та Звіт на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

7. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Шулежко М.Я.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута